

РИЗИК - МЕНЕДЖМЕНТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті досліджено сучасний стан та тенденції розвитку ризик-менеджменту в Україні в умовах воєнного стану та економічної нестабільності. Проаналізовано основні види ризиків, що впливають на діяльність підприємств, а також інструменти їх ідентифікації та мінімізації. Визначено роль цифровізації у підвищенні ефективності систем управління ризиками. Запропоновано напрями вдосконалення ризик-менеджменту з урахуванням міжнародного досвіду. Результати дослідження можуть бути використані при формуванні стратегії стійкого розвитку підприємств.

Ключові слова: ризик-менеджмент, підприємство, невизначеність, управління ризиками, цифровізація.

Abstract

The article examines the current state and trends of risk management development in Ukraine under martial law and economic instability. The main types of risks affecting enterprises and tools for their identification and minimization are analyzed. The role of digitalization in improving the efficiency of risk management systems is defined. Directions for improving risk management based on international experience are proposed. The results can be used for developing sustainable enterprise strategies.

Keywords: risk management, enterprise, uncertainty, risk control, digitalization.

Вступ

В умовах швидких соціально-економічних трансформацій, воєнних загроз та підвищеного рівня невизначеності ефективно побудована система управління ризиками стає ключовим елементом сучасного менеджменту. В Україні ризик-менеджмент поступово перетворюється на стратегічний інструмент забезпечення стійкості, безперервності функціонування та зміцнення конкурентних позицій підприємств.

Результати дослідження

На думку І. Бланка [1], механізм управління ризиками є органічною складовою комплексної системи корпоративного управління, а його ефективність визначається ступенем інтегрованості в процес формування управлінських рішень.

О. Тридід [2] наголошує, що сучасна модель ризик-менеджменту повинна ґрунтуватися на принципах системності, гнучкості та здатності швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища.

На сьогодні розвиток ризик-менеджменту в Україні відбувається у двох взаємопов'язаних площинах - корпоративній та державній. У бізнес-секторі дедалі активніше впроваджуються міжнародні стандарти, зокрема ISO 31000:2018 «Risk Management - Guidelines» та концепція COSO ERM, які формують уніфіковані підходи до виявлення, оцінювання, контролю та реагування на ризики.

Одним із визначальних трендів є цифровізація управління ризиками: застосування прогностичної аналітики, платформ штучного інтелекту, автоматизованих інструментів моніторингу, а також технологій Big Data для оцінювання можливих збитків та моделювання ризикових сценаріїв. Як підкреслює Л. Донець [3], використання цифрових рішень значно підвищує точність прогнозів та оперативність реагування керівництва.

У фінансовому секторі діє система нормативних вимог НБУ щодо функціонування повноцінних ризик-менеджмент-процесів. Банківські установи використовують моделі стрес-тестування, сценарний аналіз і комплексні інструменти контролю кредитних, ліквідних та операційних ризиків.

У промисловості та енергетичній галузі управління ризиками стає критично важливим у контексті безпеки виробництва, охорони праці та запобігання екологічним інцидентам. В умовах воєнного стану зростає роль контролю операційних, логістичних, репутаційних та кіберризиків, які безпосередньо впливають на стабільність роботи підприємств.

У державному секторі поступово імплементуються механізми внутрішнього контролю та ризик-менеджменту відповідно до Постанови КМУ №1062 від 12.12.2018 р., що сприяє зміцненню прозорості, підвищенню ефективності бюджетних процесів та якості державного управління.

Незважаючи на прогрес, система управління ризиками в Україні залишається недостатньо розвинутою та стикається з низкою проблем:

- низький рівень ризик-культури керівників і персоналу;
- обмеженість якісної інформаційної бази для проведення кількісного аналізу ризиків;
- дефіцит спеціалістів, обізнаних із сучасними підходами ERM;
- недостатня інтеграція ризик-менеджменту зі стратегічним плануванням.

О. Терещенко [4] підкреслює, що подальше вдосконалення ризик-менеджменту в Україні повинно спиратися на поєднання економічних, управлінських та технологічних інструментів забезпечення стійкості підприємств, орієнтованих на принципи сталого розвитку.

Висновки

Отже, сучасна система управління ризиками в Україні формується як комплексна, цифрово орієнтована та стратегічно значуща складова менеджменту, яка забезпечує адаптивність і стійкість організацій у складному зовнішньому середовищі. Ключовими напрямками її подальшого розвитку є узгодження з європейськими практиками, зміцнення ризик-культури, розширення ризик-аналітики на основі штучного інтелекту та створення системи професійної підготовки і сертифікації фахівців з управління ризиками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бланк І. О. Управління фінансовими ризиками підприємства. К.: Ніка-Центр, 2020. 416 с.
2. Тридід О. М. Ризик-менеджмент у системі стратегічного управління підприємством. К.: КНЕУ, 2019. 312 с.
3. Донець Л. І. Управління ризиками підприємницької діяльності: теорія і практика. Харків: ХНЕУ, 2021. 280 с.
4. Терещенко О. О. Система ризик-менеджменту в умовах невизначеності економічного середовища. К.: КНЕУ, 2022.

254 с.

Боковець Вікторія Вікторівна – доктор економічних наук, професор кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: bokovets.v@ukr.net

Ляхович Кирило Сергійович – студент групи МБА-24м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: lyahov_2004@gmail.com

Bokovets Viktoriia – Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: bokovets.v@ukr.net

Lyakhovych Kyrylo – student of the MBA-24m group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: lyahov_2004@gmail.com